

maakt ruimte voor onderwijs

MODULEHANDLEIDING

GRAMMATIK A0-A1

Inleiding	1
Doelgroep	2
Rubriekenoverzicht	3
De rubrieken toegelicht	5
Rubriek A: haben/sein in de tegenwoordige tijd in het enkelvoud	6
Rubriek B: hoofdletters	6
Rubriek C: het bepaald lidwoord (der, die, das)	6
Rubriek D: het onbepaald lidwoord en kein (ein, eine, kein, keine)	6
Rubriek E: zwakke werkwoorden (zonder uitzonderingen) tegenwoordige tijd	6
Rubriek F: zwakke werkwoorden die eindigen op een -d, -t of sisklank in de tegenwoordige tijd	7
Rubriek G: haben en sein in de tegenwoordige tijd	7
Rubriek H: vraagwoorden (wer, wo, wie, wann, wohin, woher)	7
Rubriek I: möchten	7
Rubriek J: het voltooid deelwoord van zwakke werkwoorden	7
Rubriek K: de werkwoorden können/wollen/müssen/mögen in de tegenwoordige tijd in het enkelvoud	7
Rubriek L: persoonlijk voornaamwoord 1e en 4e naamval	7
Rubriek M: de werkwoorden können/wollen/müssen/mögen in de tegenwoordige tijd	7
Rubriek N: im, am, um	7
Rubriek O: sterke werkwoorden met een a in de stam in de tegenwoordige tijd	7
Rubriek P: sterke werkwoorden met een e in de stam in de tegenwoordige tijd	7
Achtergrondinformatie	8
Achtergronden van Duits Grammatica A0-A1	8
Eindtermen	8
Streefniveaus	8

Inleiding

Numo is een online leermiddel waarmee leerlingen de basisvaardigheden van Nederlands, rekenen/wiskunde, Engels, Duits, Frans en Spaans adaptief kunnen oefenen tot ze het beoogde niveau hebben bereikt.

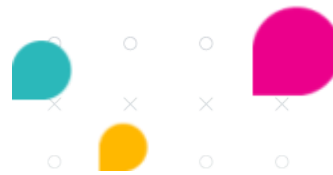
Adaptief betekent dat het programma zich automatisch aanpast aan het oefengedrag van leerlingen. Is een leerling goed in een vaardigheid, dan gaat hij er met sprongen doorheen. Bij onderdelen waarmee hij moeite heeft, staat het programma langer stil. De leerling krijgt dan extra oefeningen en meer feedback.

Doordat leerlingen met Numo de basisvaardigheden eigen maken, heb jij als docent meer tijd voor andere, leuke dingen, zoals individuele begeleiding, thema-opdrachten, interactieve werkvormen, oefenen met schrijfvaardigheid, projecten rondom rekenen, debatteren en literatuur.

Doelgroep

Duits Grammatik A0-A1 is gemaakt voor beginnende taalleerders Duits in het voortgezet onderwijs voor wie het streefdoel is om beheersingsniveau A1 van het ERK (Europees Referentiekader) te bereiken. Duits Grammatica A0-A1 is naast elke lesmethode Duits te gebruiken en kan de grammaticale leer- en oefenstof van de methode deels of geheel vervangen.

De grammatica-onderwerpen in Duits Grammatica A0-A1 gaan uit van het aanbod in de gangbare lesmethodes Duits voor niveau A1. De onderwerpen en bijbehorende oefeningen worden specifiek beschreven in het **overzicht van Duits Grammatik A0-A1** aan het eind van deze handleiding.

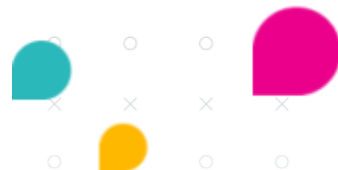

Rubriekenoverzicht

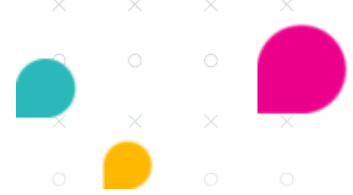
Rubriek	Oefening	Type/opgaven	Oefendoel: Ik kan
Sprongtoetsen	Toets A, B, C, D Toets E, F, G, H Toets I, J, K, L Toets M, N, O, P	Meerkeuze/25 Meerkeuze/24 Meerkeuze/23 Meerkeuze/20	
A haben/sein in de tegenwoordige tijd in het enkelvoud	1 Welke woorden zie je? 2 'Hebben' en 'zijn' in het enkelvoud 3 Wat hoor je? 4 Hebben of zijn? 5 'Haben' in de tegenwoordige tijd 6 'Sein' in de tegenwoordige tijd	Meerkeuze flits/15 Plaats woord/10 Meerkeuze flits/15 Meerkeuze/15 Open vraag/15 Open vraag/15	het geflitste woord herkennen. herkennen welk woord op de open plaats in de tekst past. het geflitste geluid herkennen. de juiste werkwoordsvorm in de zin herkennen. de juiste vervoeging van het werkwoord typen. de juiste vervoeging van het werkwoord typen.
B hoofdletters	1 Hoofdletters 2 Met of zonder hoofdletter? 3 Zijn de hoofdletters juist? 4 Met of zonder hoofdletter?	Rijen/10 Stenen/10 Meerkeuze/20 Wijs aan in tekst/15	aangeven of een woord met een hoofdletter geschreven wordt. herkennen of woorden met of zonder hoofdletter geschreven worden. herkennen of de hoofdletters in een zin juist zijn. herkennen welke woorden in het Duits >een hoofdletter krijgen.
C het bepaald lidwoord (der, die, das)	1 Het bepaald lidwoord 2 Mannelijk en vrouwelijk 3 Onzijdig 4 Het geslacht 5 Het bepaald lidwoord + meervoud	Open vraag/12 Rijen/20 Stenen/10 Open vraag/21 Meerkeuze/20	het juiste lidwoord typen. aangeven of een woord mannelijk of vrouwelijk is. onzijdige woorden herkennen. het geslacht van een zelfstandig naamwoord typen. het juiste lidwoord herkennen.
D het onbepaald lidwoord en kein (ein, eine, kein, keine)	1 Met of zonder -e? 2 Meervoud 3 'Geen' 4 Een of geen? 5 Onbepaald lidwoord 6 Onbepaald en bepaald lidwoord	Rijen/20 Stenen/10 Rijen/20 Meerkeuze/17 Open vraag/16 Open vraag/15	aangeven wat het juiste onbepaald lidwoord is. het meervoud herkennen. aangeven of er 'kein' of 'keine' voor een zelfstandig naamwoord komt. herkennen welk lidwoord in de zin past. het onbepaald lidwoord in de zin typen. het juiste lidwoord in de zin typen.
E zwakke werkwoorden (zonder uitzonderingen) tegenwoordige tijd	1 Zwakke werkwoorden vertalen 2 Persoonlijk voornaamwoord vertalen 3 Vervoeging zwakke werkwoorden 4 Zwakke werkwoorden kiezen 5 Zwakke werkwoorden invullen 6 Zwakke werkwoorden vervoegen	Koppelpuzzel/10 Open vraag/18 Wijzig tekst/ Meerkeuze/18 Open vraag/24 Open vraag/18	Nederlandse werkwoorden aan de juiste vertaling koppelen. het juiste persoonlijk voornaamwoord typen. uitgangen van het werkwoord aanvullen. de juiste vorm van het werkwoord herkennen. de juiste uitgang van het werkwoord typen. de juiste vorm van het werkwoord typen.
F zwakke werkwoorden die eindigen op een -d, -t	1 Werkwoorden op een -d of een -t 2 Zwakke werkwoorden met de stam op -d of -t 3 Vervoeging invullen van zwakke werkwoorden	Rijen/20 Wijzig tekst/ Meerkeuze/18	aangeven of een werkwoord een extra -e krijgt. uitgangen van het werkwoord aanvullen. de juiste vorm van het werkwoord herkennen.

of sisklank in de tegenwoordige tijd	4 Juiste vorm kiezen 5 Vervoeging van zwakke werkwoorden 6 Vervoeging van verschillende zwakke werkwoorden	Meerkeuze/18 Open vraag/18 Open vraag/18	de juiste vorm van het werkwoord herkennen. de juiste vorm van het werkwoord typen. de juiste vorm van het werkwoord typen.
G haben en sein in de tegenwoordige tijd	1 Hebben en zijn in plaatjes 2 De vertaling van hebben en zijn 3 Het juiste werkwoord kiezen 4 Het rijtje van haben/sein 5 Het rijtje van haben of sein 6 Haben in de tegenwoordige tijd 7 Sein in de tegenwoordige tijd 8 Haben en sein gemengd	Meerkeuze/9 Koppelpuzzel/10 Meerkeuze/18 Wijzig tekst/ Open vraag/12 Open vraag/18 Open vraag/18 Open vraag/24	herkennen welke zin bij een plaatje past. Nederlandse werkwoorden aan de juiste vertaling koppelen. de juiste vorm van het werkwoord herkennen. de vertaling van de werkwoorden aanvullen. de juiste vorm van het werkwoord typen. de juiste vorm van het werkwoord typen. de juiste vorm van het werkwoord typen. de juiste vorm van het werkwoord typen.
H vraagwoorden (wer, wo, wie, wann, wohin, woher)	1 Vraagwoorden koppelen aan de juiste vertaling 2 Vraagwoorden vertalen 3 Vraagwoord in de zin kiezen 4 Vraagwoord bij een antwoord kiezen 5 Vraagwoorden in de zin vertalen	Plaatje klik/12 Open vraag/18 Meerkeuze/18 Meerkeuze/18 Wijzig tekst/	aangeven welk vraagwoord past bij welke vertaling. de vertaling van een vraagwoord typen. Herkennen welk vraagwoord in de zin past. Herkennen welk vraagwoord bij een antwoord past. de vertaling van de vraagwoorden aanvullen.
I möchten	1 De juiste vorm kiezen 2 Hoor je een vorm van möchten? 3 De juiste vorm van möchten invullen 4 De juiste vorm van möchten in de zin invullen	Meerkeuze/18 Meerkeuze flits/18 Open vraag/18 Wijzig tekst/	de juiste vorm van het werkwoord herkennen. het geflitste geluid herkennen. de juiste vorm van het werkwoord typen. de juiste vorm van het werkwoord aanvullen.
J het voltooid deelwoord van zwakke werkwoorden	1 Het voltooid deelwoorden herkennen 2 Wel of geen extra -e 3 Het voltooid deelwoord invullen van een werkwoord 4 Het voltooid deelwoord invullen in een zin 5 Voltooid deelwoord invullen van gemixte werkwoorden	Stenen/10 Rijen/20 Wijzig tekst/ Open vraag/18 Open vraag/18	een voltooid deelwoord herkennen. aangeven of een werkwoord een extra -e krijgt. het voltooid deelwoord aanvullen. het voltooid deelwoord van een werkwoord typen. de vertaling van een voltooid deelwoord typen.
K de werkwoorden können/wollen/müssen/mögen in de tegenwoordige tijd in het enkelvoud	1 Modale hulpwerkwoorden vertalen 2 Werkwoorden in de tekst plaatsen 3 Betekenis van de werkwoorden begrijpen 4 Werkwoorden in de zin invullen 5 Werkwoorden in een tekst invullen	Koppelpuzzel/10 Plaats woord/ Meerkeuze/18 Open vraag/24 Wijzig tekst/30	Nederlandse werkwoorden aan de juiste vertaling koppelen. herkennen welk woord op de open plaats in de tekst past. het juiste werkwoord in de zin herkennen. de juiste vorm van het werkwoord typen. de juiste vorm van het werkwoord aanvullen.

L persoonlijk voornaamwoord 1e en 4e naamval	1 Onderwerp of lijdend voorwerp? 2 Zinnen vertalen 3 Het juiste woord kiezen 4 Persoonlijk voornaamwoord vertalen (enkelvoud) 5 Persoonlijk voornaamwoord vertalen (meervoud) 6 Persoonlijk voornaamwoord gemixt	Rijen/20 Koppelpuzzel/10 Meerkeuze/20 Open vraag/20 Open vraag/16 Open vraag/18	aangeven of het persoonlijk voornaamwoord het onderwerp of lijdend voorwerp is. Nederlandse zinnen aan de juiste vertaling koppelen. herkennen of het in de zin om een onderwerp of lijdend voorwerp gaat. de vertaling van het persoonlijk voornaamwoord typen. de vertaling van het persoonlijk voornaamwoord typen. de vertaling van het persoonlijk voornaamwoord typen.
M de werkwoorden können/wollen/müss en/mögen in de tegenwoordige tijd	1 Enkelvoud of meervoud? 2 De juiste vorm kiezen 3 De juiste vorm invullen 4 De juiste vertaling kiezen 5 Het werkwoord vertalen	Rijen/20 Meerkeuze/16 Open vraag/16 Meerkeuze/16 Open vraag/16	aangeven of een werkwoordsvorm in het enkelvoud of meervoud staat. het juiste werkwoord in de zin herkennen. de juiste vorm van het werkwoord typen. de juiste vertaling van een werkwoord in de zin herkennen. de juiste vertaling van het werkwoord typen.
N im, am, um	1 Im of am? 2 Het woord vertalen 3 Het juiste woord invullen 4 Het juiste woord invullen in de zin	Rijen/20 Meerkeuze/18 Open vraag/18 Wijzig tekst/	aangeven of je bij een woord 'im' of 'am' gebruikt. herkennen welk woord in de zin past. in de zin 'im', 'am' of 'um' typen. in de zin 'im', 'am' of 'um' aanvullen.
O sterke werkwoorden met een a in de stam in de tegenwoordige tijd	1 Sterk of zwak? 2 Het sterke werkwoord aanwijzen 3 Sterke en zwakke werkwoorden onderscheiden 4 Wel of geen umlaut? 5 De juiste vorm kiezen 6 Werkwoorden slepen 7 Sterke werkwoorden invullen	Rijen/20 Wijs aan in zin/16 Rijen/20 Meerkeuze/16 Meerkeuze/18 Plaats woord/ Open vraag/18	aangeven of een werkwoord sterk of zwak is. het sterke werkwoord in de zin aanwijzen. aangeven of een werkwoord wel of geen umlaut krijgt. herkennen of een werkwoord wel of geen umlaut krijgt. de juiste vorm van het werkwoord herkennen. herkennen welk woord op de open plaats in de tekst past. de juiste vorm van het werkwoord typen.
P sterke werkwoorden met een e in de stam in de tegenwoordige tijd	1 Klinkerwissel van sterke werkwoorden herkennen 2 De juiste vorm van het werkwoord kiezen 3 De juiste vorm invullen 4 Sterke werkwoorden invullen 5 Sterke werkwoorden gemixt	Rijen/20 Meerkeuze/20 Open vraag/16 Wijzig tekst/ Open vraag/18	aangeven of een werkwoord een korte of een lange e-klank heeft. het juiste werkwoord in de zin herkennen. de juiste vorm van het werkwoord typen. de juiste vorm van het werkwoord aanvullen. de juiste vorm van het werkwoord typen.

De rubrieken toegelicht

Duits Grammatik A0-A1 bestaat uit verschillende rubrieken. Iedere rubriek wordt hier kort toegelicht. De onderwerpen zijn:

- haben/sein in de tegenwoordige tijd in het enkelvoud
- hoofdletters
- het bepaald lidwoord (der, die, das)
- het onbepaald lidwoord en kein (ein, eine, kein, keine)
- zwakke werkwoorden (zonder uitzonderingen) tegenwoordige tijd
- zwakke werkwoorden die eindigen op een -d, -t of sisklank in de tegenwoordige tijd
- haben en sein in de tegenwoordige tijd
- vraagwoorden (wer, wo, wie, wann, wohin, woher)
- möchten
- het voltooid deelwoord van zwakke werkwoorden
- de werkwoorden können/wollen/müssen/mögen in de tegenwoordige tijd in het enkelvoud
- persoonlijk voornaamwoord 1e en 4e naamval
- de werkwoorden können/wollen/müssen/mögen in de tegenwoordige tijd
- im, am, um
- sterke werkwoorden met een a in de stam in de tegenwoordige tijd
- sterke werkwoorden met een e in de stam in de tegenwoordige tijd

Rubriek A: haben/sein in de tegenwoordige tijd in het enkelvoud

In deze rubriek leert de leerling de onregelmatige werkwoorden *haben* en *sein* in het enkelvoud in de tegenwoordige tijd. Het gaat in deze rubriek zowel om herkennen als om toepassen. Deze rubriek bestaat uit zes oefeningen met verschillende oefenvormen.

Rubriek B: hoofdletters

In deze rubriek herkent de leerling woorden die in het Duits een hoofdletter krijgen. Deze rubriek bestaat uit vier oefeningen, waarbij het gaat om het herkennen van de woorden die een hoofdletter krijgen.

Rubriek C: het bepaald lidwoord (der, die, das)

De leerling leert in deze rubriek enkele basisregels voor de geslachten. Daaraan worden ook de bepaalde lidwoorden gekoppeld. Het gaat hierbij ook al om het herkennen van een meervoudsvorm. Deze rubriek bestaat uit vijf oefeningen.

Rubriek D: het onbepaald lidwoord en kein (ein, eine, kein, keine)

De leerling leert in deze rubriek te herkennen wanneer er wel of geen -e achter *ein* en *kein* komt. Daarnaast komen aan het eind het onbepaald en bepaald lidwoord samen, zodat de leerling de samenhang ziet. Deze rubriek bestaat uit zes oefeningen.

Rubriek E: zwakke werkwoorden (zonder uitzonderingen) tegenwoordige tijd

In deze rubriek gaat het om het vervoegen van zwakke werkwoorden in de tegenwoordige tijd, zonder uitzonderingen. Er is ook aandacht voor het juist gebruiken van de persoonlijke voornaamwoorden. Deze rubriek bestaat uit zes oefeningen.

Rubriek F: zwakke werkwoorden die eindigen op een -d, -t of sisklank in de tegenwoordige tijd

Net als in de vorige rubriek gaat het hierbij om het vervoegen van de zwakke werkwoorden in de tegenwoordige tijd, maar nu inclusief uitzonderingen zoals werkwoorden waarvan de stam eindigt op een -d, -t of sisklank. Deze vormen worden extra geoefend, maar ook zwakke werkwoorden zonder uitzonderingen komen aan bod, zodat de leerling de samenhang blijft zien. Deze rubriek bestaat uit zes oefeningen.

Rubriek G: haben en sein in de tegenwoordige tijd

In deze rubriek wordt het enkelvoud van *haben* en *sein* in de tegenwoordige tijd herhaald. De vormen in het meervoud komen erbij. De werkwoorden worden los van elkaar geoefend en gemengd. Deze rubriek bestaat uit acht oefeningen.

Rubriek H: vraagwoorden (wer, wo, wie, wann, wohin, woher)

In deze rubriek leert de leerling de vertaling van zes vraagwoorden. Het gaat hierbij zowel om herkennen als om vertalen. Deze rubriek bestaat uit vijf oefeningen.

Rubriek I: möchten

De werkwoordsvorm *möchten* wordt apart aangeboden, omdat ook beginnende taalleerders deze vorm veel zullen gebruiken. In deze rubriek gaat het zowel om het gebruik van de umlaut als om de verschillende uitgangen. Deze rubriek bestaat uit vier oefeningen.

Rubriek J: het voltooid deelwoord van zwakke werkwoorden

In deze rubriek leert de leerling het voltooid deelwoord van zwakke werkwoorden. Er is daarbij ook meteen aandacht voor werkwoorden, waarvan de stam eindigt op een -d of -t. Deze rubriek bestaat uit vijf oefeningen.

Rubriek K: de werkwoorden können/wollen/müssen/mögen in de tegenwoordige tijd in het enkelvoud

De leerling leert in deze rubriek de tegenwoordige tijd van vier modale werkwoorden in het enkelvoud. Het gaat daarbij zowel om de vorm als om de betekenis. Deze rubriek bestaat uit vijf oefeningen.

Rubriek L: persoonlijk voornaamwoord 1e en 4e naamval

In deze rubriek leert de leerling onderscheid maken tussen een onderwerp en een lijdend voorwerp en het herkennen van het juiste persoonlijk voornaamwoord in de zin. Deze rubriek bestaat uit zes oefeningen.

Rubriek M: de werkwoorden können/wollen/müssen/mögen in de tegenwoordige tijd

De leerling leert in deze rubriek de tegenwoordige tijd van vier modale werkwoorden in het enkelvoud en meervoud. Het gaat daarbij zowel om de vorm als om de betekenis. Deze rubriek bestaat uit vijf oefeningen.

Rubriek N: im, am, um

Bij veel leerlingen ontstaat er verwarring rondom het gebruik van de woorden *im*, *am* en *um*. In deze rubriek staan deze woorden centraal, waarbij ook aandacht is voor andere vormen van *in* en *an*. Deze rubriek bestaat uit vier oefeningen.

Rubriek O: sterke werkwoorden met een a in de stam in de tegenwoordige tijd

De leerling leert in deze rubriek sterke werkwoorden herkennen. Daarnaast leert de leerling wanneer er een umlaut op de a in de stam komt. Deze rubriek bestaat uit zeven oefeningen.

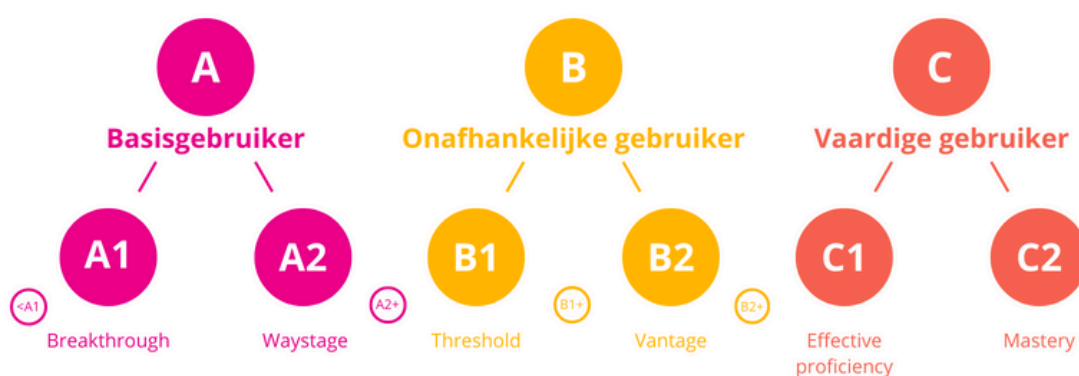
Rubriek P: sterke werkwoorden met een e in de stam in de tegenwoordige tijd

Deze rubriek borduurt voort op de rubriek hiervoor. In deze rubriek leert de leerling kijken naar de e in de stam. Aan het eind worden sterke werkwoorden met een a of e in de stam gemixt. Deze rubriek bestaat uit zes oefeningen.

Achtergrondinformatie

Achtergronden van Duits Grammatik A0-A1

In het ERK (Europees Referentiekader) zijn de verschillende vaardigheden en de betreffende taalniveaus beschreven. Een beginnende taalleerder begint in principe op A0. Daarna volgen A1 en A2. De A staat hier symbool voor de basisgebruiker van de taal. Bij de stap van A2 naar B1 verschuift het taalniveau van basisgebruiker naar onafhankelijke gebruiker. De leerder is minder afhankelijk van de welwillendheid van de ander om begrepen te worden. Na B1 volgt B2, waarna de stap naar C1 en C2 gemaakt kan worden. Een taalleerder die het taalniveau C1 of C2 beheerst, is een vaardige gebruiker.

Het programma Duits Grammatik A0-A1 is gemaakt voor leerlingen die het Duits nog nauwelijks beheersen (A0), met het doel om uit te komen bij A1-niveau. Het gaat dan om de hoogste groepen van het basisonderwijs, de basiseducatie en de eerste klassen van het voortgezet onderwijs.

Eindtermen

Voor de moderne vreemde talen zijn er eindtermen per schoolniveau vastgesteld. Per vaardigheid kunnen de taalniveaus verschillen.

Schoolniveau	Taalniveau Duits
vmbo BB	A1/A2
vmbo KB	A1/A2 (deels B1 voor leesvaardigheid)
vmbo GL/TL	A2/B1
havo	B1/B2 (schrijven op A2+)
vwo	B1/B2 (deels C1 voor leesvaardigheid)

Streefniveaus

Waarbij de eindtermen de taalniveaus zijn van een leerling die het schoolniveau afrondt, zijn er voor de onderbouw ook streefniveaus geformuleerd. Voor Duits zijn deze voor vmbo BB vastgesteld op niveau A1 en voor vwo op A1/A2 (afhankelijk van de vaardigheid). In Duits Grammatik A1-A2 wordt daarmee recht gedaan aan het taalniveau van leerlingen uit de onderbouw en deels vmbo bovenbouw.

Bron: SLO (2021)